

Dantumadeel: verbeelding aan de macht

TINEKE LUPI

De Noord-Friese gemeente Dantumadeel vervult samen met InnovatieNetwerk Groene Ruimte en Agrocluster een voortrekkersrol in de discussie over plattelandproblemen en de ontwikkeling van nieuwe dorpen. Dantumadeel bestaat uit een verzameling kleine kernen, met in totaal bijna 20.000 inwoners. Het gaat slecht met die dorpen; de bevolking vergrijsst, het voorzieningenaanbod verschaalt, de sociale samenhang vermindert en er zijn problemen met landschapsbeheer en witte schimmel. Als mogelijke oplossing is het idee van een nieuw dorp geopperd. Onder de regie van de gemeente en in overleg met de eigen bevolking zou het platteland zo een fundamentele impuls kunnen krijgen. Een drastische aanpak die lijnrecht ingaat tegen het restrictieve beleid, maar noodzakelijk is, aldus de zeer enthousiaste wethouder Jouke Dantuma. Om verbeelding te geven aan de plannen hebben drie consortia in 2003 op uitnodiging van InnovatieNetwerk een concrete uitwerking gemaakt van een nieuw dorp. Elk ontwerp besteedt specifiek aandacht aan één probleemaspect van het platteland. Eind 2003 zijn de ontwerpen gepresenteerd in de gemeente. Met name de huidige bevolking toonde zich hierbij zeer sceptisch. Luchtfietserij was het volgens velen.

Het ontwerp 'De Weelde' van de bureaus Strootman Landschapsarchitecten en Laagland Advies richt zich op de economische kant. Kern van het voorstel is een villadorp voor de zeer bemiddelden op enige afstand van de bestaande kernen en een herinrichting van het landschap, gericht op recreatie. De aanleg van een jachthaven, golfbaan of manege en het bijkomende toerisme zou nieuwe economische weelde brengen, in de vorm van banen en inkomsten. Daarnaast wordt verwacht dat de nieuwe bewoners een impuls geven aan de bestaande voorzieningen en het sociale leven in de oude dorpen. De bewoners van Dantumadeel zijn fel tegen dit ontwerp: ze menen er niks mee op te schieten. Wonen in dit nieuwe dorp is voor hen onbetaalbaar, dus zullen starters nog steeds naar elders moeten uitwijken. Ook worden vraagtekens gezet bij de integratie van de bestaande, armere kernen en het nieuwe rijke villadorp.

Het ontwerp 'Klaarkamp' van architectenbureaus Storm CS en DLA+ heeft een meer sociaal-culturele insteek. Het is gebaseerd op een klooster dat ooit in de gemeente stond en heeft met name als doel jongeren aan de 'gemeenschap' te binden. De opzet is een park op de plek van het voormalige klooster met centraal een multifunctioneel voorzieningencentrum en daaromheen woningen. De bedoeling is dat men in dit dorp kan wonen, werken, zorg kan krijgen, naar school kan gaan en de vrije tijd besteden. Een belangrijke gemeenschapsversterkende factor is dat de bewoners zelf zouden moeten beslissen hoe alles eruit komt te zien. Hoewel dit ontwerp op de meeste goedkeuring van de bewoners kan rekenen, vraagt men zich af hoe de inspraak te realiseren is. Voor de bouw is immers nog niet bekend wie er uiteindelijk gaat wonen.

Het ontwerp van het 'Landschapsvriendelijke dorp' van H+N+S Landschapsarchitecten wil voornamelijk het landschap in stand houden en witte schimmel voorkomen. Daarbij is water het uitgangspunt; het nieuwe dorp is een kleine havenstad. Kleinschaligheid en herkenbaarheid in wonen en toerisme voeren de boventoon. De te bouwen woningen zijn zowel bedoeld voor de huidige bevolking als voor nieuwkomers met de wens landelijk te wonen. Ze zullen het gebied samen gaan beheren. Dit alles moet gemeenschapszin en nieuw draagvlak voor voorzieningen creëren. Hoe dat beheer in organisatorische en financiële zin gerealiseerd moet worden, is niet duidelijk. De oude bewoners verwachten van de nieuwkomers weinig betrokkenheid bij het landschap.

Zowel de gemeente Dantumadeel als Innovatienetwerk benadrukken dat de ontwerpen in eerste instantie niet bedoeld zijn om ook feitelijk te worden gerealiseerd. Ze dienen voornamelijk de discussie over nieuwe dorpen aan te zwengelen en verbeelding te geven aan het abstracte concept. Wel kunnen delen van plannen, zoals een multifunctioneel dorpscentrum, worden overgenomen in gemeentelijk beleid. Voorlopig zijn de ideeën echter in de ijskast gezet. Dantumadeel zoekt nu samenwerking met buurgemeenten Achtkarspelen, Dongeradeel en Kollumerland, die kampen met een soortgelijke problematiek. In een gezamenlijke regiovisie van augustus 2003 presenteerden de vier gemeenten het doel de komende tien jaar tussen de 2.000 en 2.500 woningen te bouwen. Een optie is een aantal bestaande kleinere dorpen binnen de gemeenten tegen elkaar aan te laten groeien via een centrale kern. Wethouder De Jong van Dantumadeel heeft er zelfs al een naam voor bedacht: Zwagerheide. Met 12.600 inwoners zou dit nieuwe 'dorp' even groot worden als Dokkum.

*Klaarkamp, een van de ontwerpen voor een nieuw dorp bij Dantumadeel.
(Bron InnovatieNetwerk Groene Ruimte en Agrocluster)*

